

---

# All Rights Reserved/Some Rights Reserved. Beseda o Free Culture

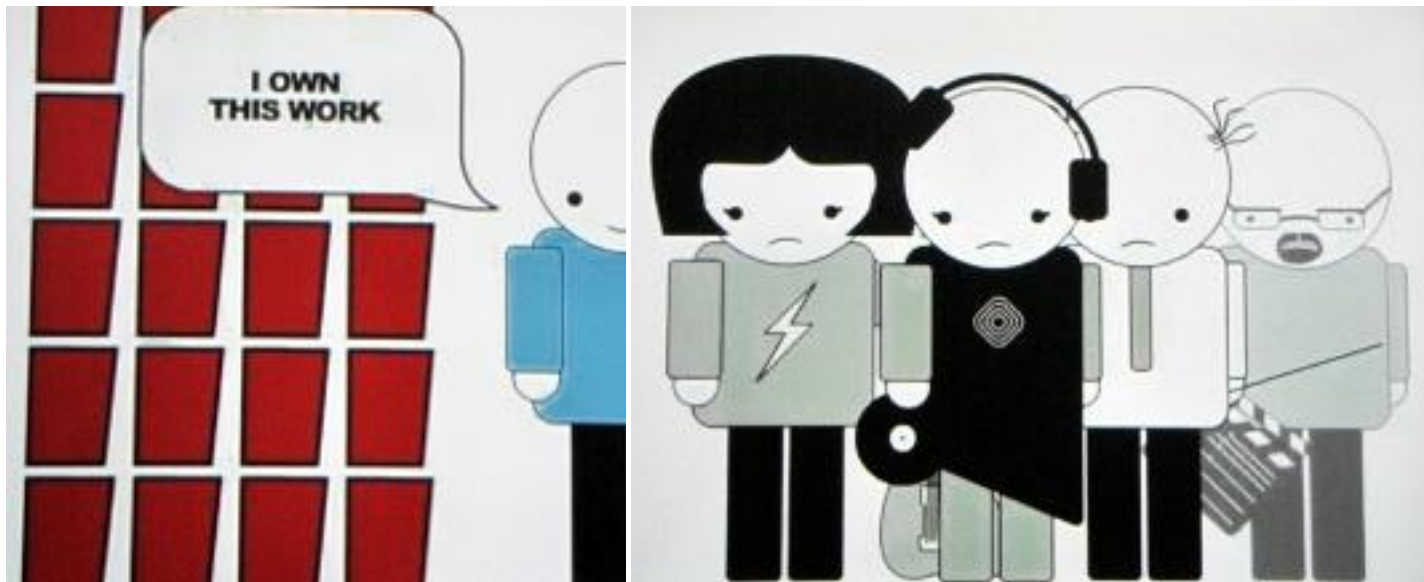
---

Velmi sledovanou částí výstavy Free Culture, která je od 11. do 22. 10. 2010 k vidění v Centru studijních a informačních služeb (CeSIS) Filozofické fakulty UK, byla včerejší beseda o vlastnictví umělecké tvorby, možnostech jejího sdílení v počítačovém světě, proměně pojmů autorství a originalita, šíření informací a děl po webové síti, přímé dostupnosti digitalizovaných zdrojů a archivů a jejich volném využívání uživateli, ti je totiž nejen kopírují, ale i přetvářejí podle vlastních schopností a dále je šíří.

Omezený prostor Týmové studovny nestačil pojmout zájemce o diskusi z řad studentů, většinou oboru nová média, ale i práv a bohemistiky, novinářů působících v oblasti publicistiky umění a kultury, členů odborných společností – Svazu nezávislých autorů, Patentové známkové kanceláře – a také samotných autorů. Na jejich dotazy odpovídali odborníci na autorské právo: zástupci Ochranného svazu autorského, občanského sdružení Iuridicum Remedium, společnosti Creative Commons Právnické fakulty UK, Filozofické fakulty UK, Národní knihovny ČR a Společnosti pro autorské právo a informační technologie.



Zahřívacím kolem tohoto zajímavého setkání bylo video „Get Creative“ společnosti Creative Commons. Působení této společnosti v ČR od r. 2009, jejíž domovem jsou Spojené státy, nepřímě vyvolává určité změny v autorském právním řádu u nás. Ten se sice proměňuje s tím, jak se po roce 1989 na jednu stranu otevřel, rozšířil a změnil trh s kulturou a uměleckými díly u nás a na druhou stranu v souvislosti s harmonizováním zákonů a norem s Evropskou unií, jenže praxe je vždycky rychlejší. Creative Commons (CC) je neziskové hnutí, které si klade za cíl podporovat tvořivost v oblasti kultury, vzdělávání a vědy zpřístupňováním autorských děl veřejnosti k legálnímu užití a sdílení. Za tímto účelem autorům zdarma nabízí škálu licencí, které umožňují plošně nabídnout některá práva k užití díla a jiná si vyhradit. Motivem je především snaha překonat bariéry, které platné autorské zákony kladou neformálnímu sdílení informací.

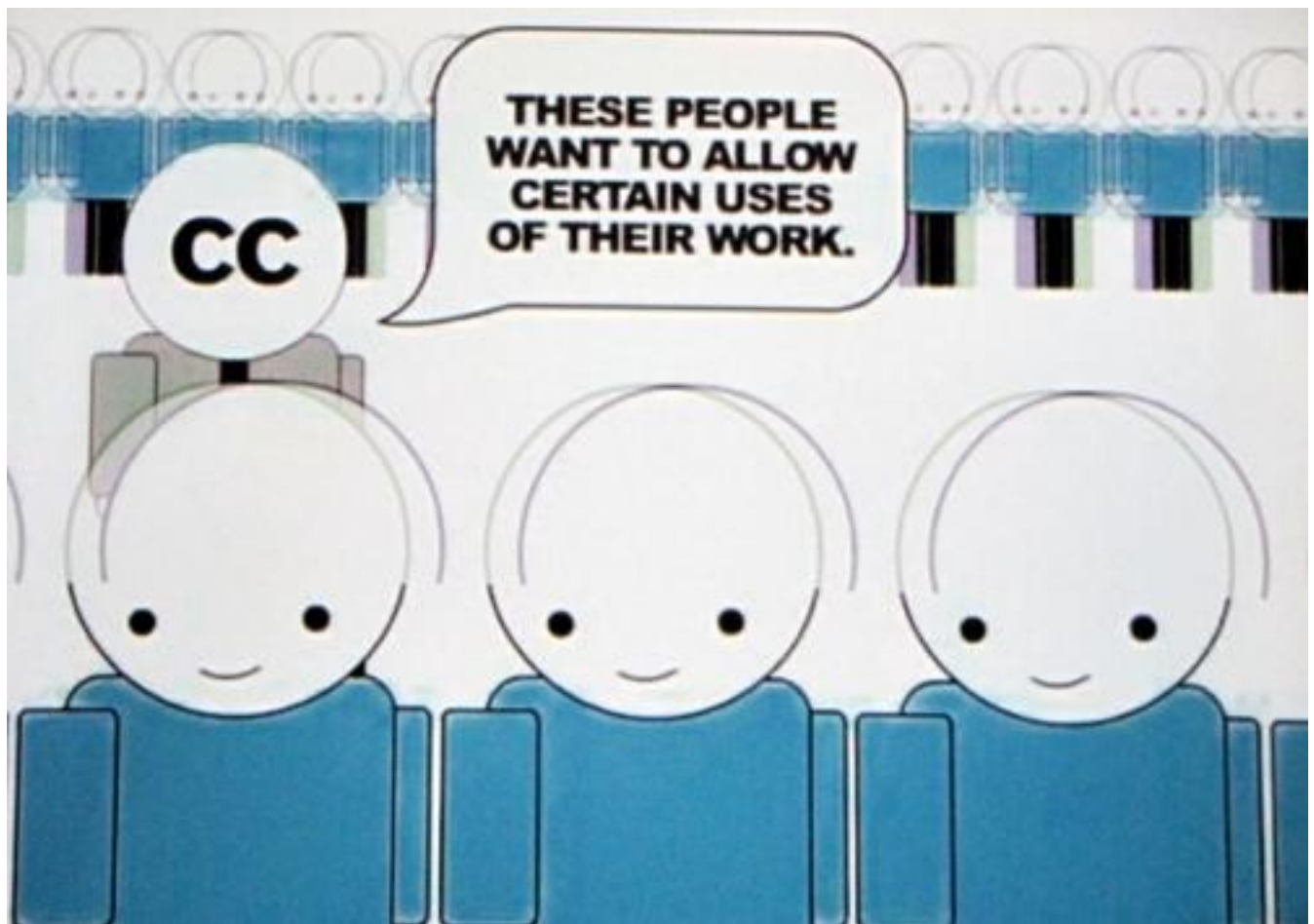


Jaký je tedy rozdíl mezi Creative Commons a původním Ochranným svazem autorským? Odbornice v oblasti autorského, průmyslového a soutěžního práva **JUDr. Petra Žikovská z Právnické fakulty UK a společnosti IFPI** (International Federation of the Phonographic Industry) odpovídá:

„To jsou dva světy. OSA je pro hudební profesionály, kteří nechtějí svá díla dát uživatelům bezplatně a chtějí mít kontrolu nad tím, kdo a jak jejich díla užívá. CC je pro autory alternativou, licencí udělují oprávnění s užitím díla ke komerčnímu nebo nekomerčnímu použití - a to jednou a navždy.“ Licence CC jsou v souladu s platnou českou legislativou. Nejsou popřením autorského práva (copyrightu), ale jeho nadstavbou. Autor plošně se všemi uživateli díla uzavírá smlouvu, ve které se některých svých práv vzdá a dovoluje užití díla určitým způsobem za stanovených podmínek. Poskytuje flexibilní, legální a jednoduchý nástroj, který chrání uživatele před obviněním z porušování autorských práv. Autorovi díla zaručuje nepopíratelnost autorství a zároveň chrání před neoprávněným užitím díla.



Na přetřes se v diskusi dostalo leccos, například vztah obou organizací s Českou pirátskou stranou, kde leží hranice mezi komerčním a nekomerčním užitím díla, jakou roli v tomto komplikovaném propletení pojmů hrají například internetové vyhledávače, které sice díla k nekomerčnímu užití vyhledávají a nabídnou, nicméně s reklamou na výrobky chytře zabudovanou vedle nich, ze které mají profit, a co je to tedy vlastně přímý a nepřímý hospodářský prospěch. Mluvilo se o působení internetových rádií, co znamená dobrovolná nebo povinná kolektivní správa díla autorskými ochrannými svazy a jaké jsou rozdíly v chápání autorského práva mezi ČR, EU a USA. Existující rozdíly Petra Žikovská vymezila především „... poněkud mysteriózním osobnostním právem autorským, kdy podle evropské a české právní tradice autor díla uváděn musí být, jeho osobnostní práva nesmí být snižována a jsou nepřevoditelná. Americká právní tradice kategorií osobnostních práv nevymezuje tak ostře a ošetřuje více majetková práva autorů.“



Diskutovali studenti, právníci, novináři i autoři vesměs hudebních děl. Pozastavovali se nad tím, že OSA nezohledňuje autory, kteří se zastupovat touto organizací nechtějí nebo mají jiné zájmy, jiné úmysly a představy o využití svého díla a že tato praxe není spravedlivá; nutně se tedy začalo hovořit o ochraně osobních údajů a oprávnění poskytnout je autorským svazům například při natočení hudebních nosičů v korporátních nebo soukromých nahrávacích studiích. Skutečné fungování autorských práv a využití autorských děl v praxi, se kterou byli mladí lidé velmi důkladně obeznámeni většinou skrze vlastní tvorbu, jsou natolik rozmanité, že svými dotazy dávali přítomným odborníkům pořádně zabrat.



(Marie Kohoutová)